

De beroepshollander

Columns - 10 oktober 2016 - Auteur: Merlijn Schoonenboom

Het voorlopige hoogtepunt was die keer met de limousine. Een zwarte Mercedes was het, zo eentje op CEO-niveau, inclusief chauffeur in pak, die me niet alleen van het vliegveld afhaalde, maar daarna ook nog eens bij het Hilton in de Keulse binnenstad afzette.

De volgende ochtend verliep alles gewoon weer zoals de andere keren bij de Duitse publieke omroep, de omroep met het grootste budget ter wereld (8 miljard euro per jaar): in de ontvangstkamer stond een tafel vol uitgelezen hapjes klaar, drie redactrices ontfermden zich uiterst vriendelijk over me, een stagiaire begeleidde me naar de grime-kamer - en een kleine drie uur later zat ik in het vliegtuig van Keulen terug naar Berlijn; inclusief keurig honorarium.

Om de een of andere reden ben ik terechtgekomen op de lijst van buitenlandse journalisten - Fransen, Zwitsers, Nederlanders, Hongaren - die af en toe worden opgetrommeld om mee te doen aan Duitse politieke tv-talkshows. Heel soms mag er eentje naar het A-segment - dat wil zeggen, de landelijke primetime ARD- of ZDF-talkshows, zoals 'Anne Will' of 'Maybrit Illner'. Maar de meesten schuiven net als ik aan bij de bescheidener programma's op de actualiteitenzender Phoenix en de West-Duitse WDR, die ofwel 's avonds laat of op zondagochtend worden uitgezonden.

Merlijn Schoonenboom verbindt in zijn maandelijkse column persoonlijke ervaringen met bredere maatschappelijke ontwikkelingen in Duitsland

Deze politieke talkshows zijn met hun typisch Duitse gewetensvolle ernst moeilijk te vergelijken met de jolige Nederlandse formats. De thema's gaan meestal over zoiets zwaars als Europese politiek, de zorgen zijn meestal groot, en de meningen zijn over het algemeen opvallend correct. Er is weliswaar kritiek op dit concept - kan de rijkste omroep ter wereld niets anders bedenken? - maar er blijkt toch goed naar te worden gekeken.

Deze politieke talkshows zijn met hun typisch Duitse gewetensvolle ernst moeilijk te vergelijken met de jolige Nederlandse formats

De taak van de beroepsbuitenlander: hij dient specifieke ontwikkelingen uit zijn eigen land uit te leggen. In het begin, twee jaar geleden, heb ik me dan ook

afgevraagd of ik hier wel geschikt voor was; na zeven jaar Duitsland heb ik niet enorm veel zicht op de politieke details in Nederland. Maar na precies tien talkshow-deelnames weet ik dat het daar niet om gaat; we dienen eerder met buitenlandse voorbeelden de Duitse gevoeligheden te bespelen. Logisch dus dat verreweg de meeste keren 'het rechtspopulisme' het onderwerp is - een fenomeen waar de Duitse publiek omroep zeer mee worstelt.

Officieel word ik dus uitgenodigd om binnen een Europese context uit te leggen wat voor geks die Hollanders nu weer hebben gedaan (PVV-winst, Nexit-peilingen, kortom: het Wilders-buurland), maar in feite wil men weten wat dit allemaal voor Duitsland betekent. Steevast hebben de talkshow-thema's dan ook de dreigende woorden 'gevaar' of '*Rechtsrück*' in de titel.

Met deze onderwerpskeuze lijkt de oude functie van moreel 'voorbeeldland', die Nederland tot 15 jaar geleden in de Duitse media had, op het eerste gezicht ver weg. Na de opkomst van Fortuyn en Wilders werd Nederland meestal als een land in verwarring opgevoerd. Maar dat blijkt nu toch weer subtieler te liggen: Nederland kan opnieuw als 'voorbeeld' opdraven, al is het in een minder eenduidige functie.

Met het toenemende succes van de Duitse AfD representeer ik ineens een land 'met ervaring'

Met het toenemende succes van de Duitse AfD representeer ik ineens een land 'met ervaring'. Ik stel met Nederlandse voorbeelden de Duitse kijker zelfs een beetje gerust. Nee hoor, zeg ik dan, de opkomst van de AfD betekent niet dat de nazi's direct weer massaal door Duitsland zullen marcheren. En ja, het is misschien toch wenselijker een rechtse partij in het parlement te kunnen controleren, zoals in Nederland, dan dat boze burgers om de zoveel tijd asielzoekerscentra afbranden, zoals in Duitsland.

Een beetje merkwaardig is het natuurlijk wel, voor ons beroepsbuitenlanders. Veel van ons hoopten in Duitsland het bozige politieke klimaat in het thuisland te ontlopen, en nu moeten we diezelfde politieke bewegingen tegenover al te snelle Duitse conclusies nuanceren. Maar klagen doen we niet - zeker niet als je als eenvoudige freelancer met een limousine van het vliegveld wordt afgehaald; uitgerekend dankzij Wilders, Le Pen en de onwennigheid van de rijkste omroep ter wereld.

Artikel: <https://duitslandinstituut.nl/artikel/18381/de-beroepshollander>